

Witalij Konopla, Jurij Malejew

Skarb brązowy z Meżyricza koło Lwowa

W czasie prac związanych z budową gazociągu koło Meżyricza, rej. Żydaczów, obw. Lwów, odkryto przypadkiem skarb brązowy. Znalezione go na głębokości 50 cm od powierzchni, w terenie leżącym na nadzalewowej terasie rzeki Stryj, po jej lewej stronie. Miejsce to znajduje się w odległości 700 m na zachód od zabudowań wsi.

Skarb składał się z 4 siekier i 4 bransolet, z których znalazca przekazał do Instytutu Narodoznawstwa NAN Ukrainy komplet bransolet i 3 siekiery (jedna zaginęła?). W takiej też postaci znalezisko może być analizowane.

MATERIAŁY

1. Siekierka brązowa z uszkiem; zdobiona ornamentem żeberkowym — wążek składający się z dwóch żeberk poziomych, trójkąta z opuszczonym w kierunku ostrza wierzchołkiem oraz wpisanych w niego dwóch łuków, opartych o podstawę trójkąta; długość — 15 cm, szerokość ostrza — 5,7 cm (tabl. I, 1).
2. Siekierka tulejkowata z uszkiem; zdobiona w górnej partii ornamentem żeberkowym — żeberko poziome, trójkąt skierowany wierzchołkiem do ostrza, układ żeberk ukośnych i pionowych; w jednym z boków na wysokości około 2/3 widoczny mały otwór; długość — 15 cm, szerokość ostrza — 4,5 cm (tabl. II, 1).
3. Siekierka tulejkowata z uszkiem, zdobiona w górnej partii trzema poziomymi żeberkami, pod którymi umieszczono półkole oraz układ żeberka ukośne i pionowe; w jednym z boków widoczny mały otwór (na wysokości około 2/3); długość — 15,5 cm, szerokość ostrza — 4,6 cm (tabl. I, 3).
4. Bransoleta wykonana z grubego, czworokątnego pręta, otwarta ze zwężającymi się końcami; średnica — 11 cm, maksymalna grubość pręta — 1,8—2 cm (tabl. I, 4).
5. Analogiczna, mniejsza bransoleta, wykonana z pręta o romboidalnym przekroju; średnica — 9,5 cm, grubość pręta — 1,8—2,4 cm (tabl. II, 6).
6. Mała, niezdobiona, otwarta bransoleta, wykonana ze sztabki o okrągłym przekroju, końce zwężające się; średnica 8,3 cm, grubość maksymalna sztabki — 1,8 cm.
7. Bransoleta ze zwężającymi się, zachodzącymi końcami, wykonana z pręta o owalnym przekroju; prawie na całej powierzchni widoczny ornament 5 grup poprzecznych kresek, między którymi pola wypełnione są zakreskowanymi na przemian trójkątami (ornamentu brak tylko na stykających się ze sobą

końcach, tj. na około 1/3 obwodu); średnica — 8,5 cm, maksymalna grubość pręta — 1,6 cm (tabl. I, 7).

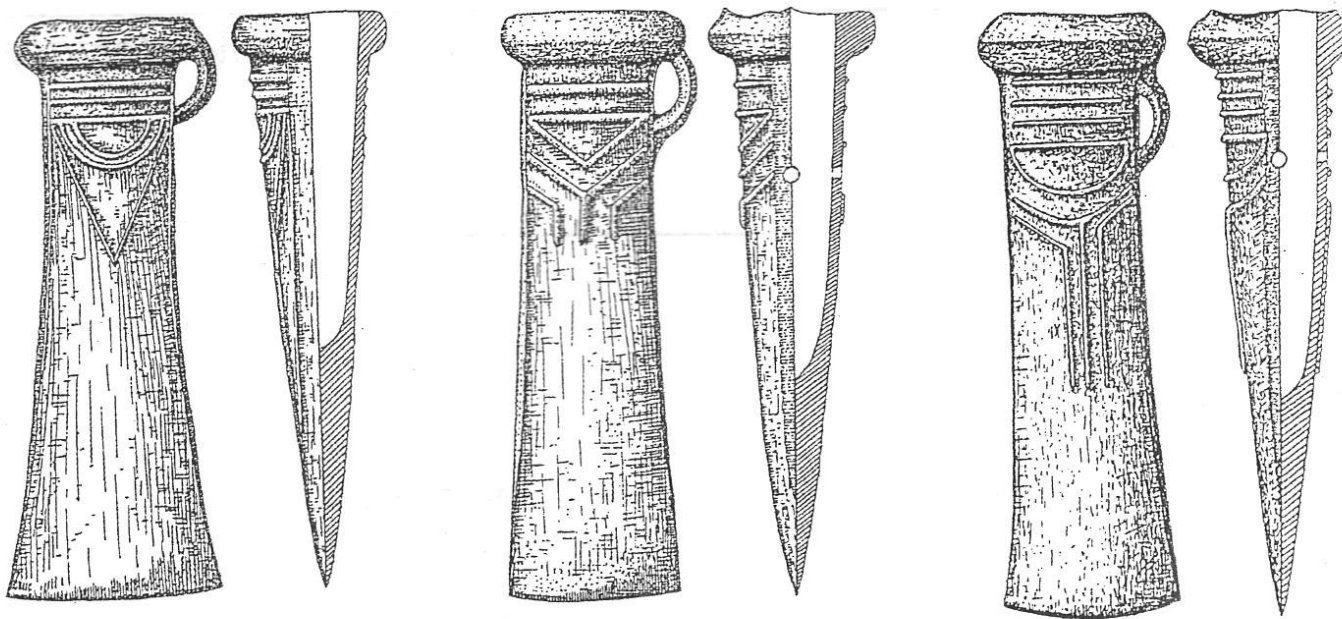
ANALIZA

Spośród licznych siekierek z terenów górnego Podniestrza, analogiczne do opisanych tutaj form znamy z Halicza (K. Żurowski 1949, s. 162, tabl. IX:1, 2). Podobną siekiere znalezione też w Hrubieszowie (K. Żurowski 1949, s. 163, 164, tabl. IX:4). Zbliżony ornament cechuje zaś siekiery ze skarbów z Rudy i Wielkich Hrybowicz (K. Żurowski 1949, tabl. VII:1,2,5,6), chociaż te ostatnie reprezentują inny typ.

Bransolety ze stykającymi się zwężonymi końcami i analogicznym ornamentem strefowym znane są z terenu górnego Podniestrza z takich stanowisk, jak Kamionka Wielka (K. Żurowski 1949, tabl. XLVI:1,2, XLVII:2,3,5), Dubowce (K. Żurowski, tabl. XLVI:3), Sambor (K. Żurowski, tabl. XLVII:1) oraz ze skarbu z Potoczysk, choć te ostatnie różnią się niekiedy rodzajem przekroju (K. Żurowski 1949, s. 170, tabl. XLVI:4,6, XLVII:4,6,7). Podobne bransolety znajdowane były na grodziskach i w skarbach związanych z kulturą Gava na terenie obszaru wschodniokarpacciego (S. I. Penjak, A. D. Šabalin 1964, ryc. 1, 14; E. D. Balaguri 1972, tabl. XI:6,8).

Bransolety otwarte, z szeroko rozstawionymi końcami wykonane z grubego pręta nie występowały dotąd na terenie Podniestrza. Natomiast bransolety o romboidalnym przekroju wchodziły w skład skarbów z Gruszki (K. Żurowski 1939, tabl. III:2; 1949, tabl. XLIV:2) i Kamionki Wielkiej (J. Żurowski 1949, tabl. XLIV:1,3,4).

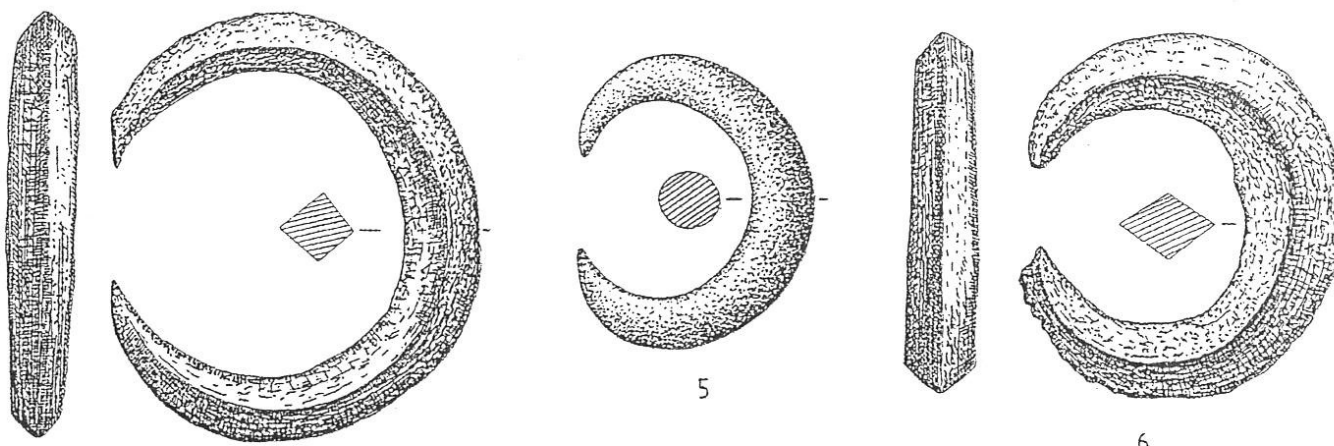
Analizowany skarb można datować na środkowy (III) okres epoki brązu, według terminologii, stosowanej dla ziem polskich. Przedmioty wchodzące w jego skład mają wyraźne karpacczo-naddunajskie pochodzenie. Znajdujące się w skarbie bransolety mieszczą się w dość szerokich ramach czasowych, dlatego istotne jest ich współwystępowanie w zespołach zwartych na terenie Podniestrza. Wśród wyrobów metalowych ze skarbów odlewców z Gruszki i Kamionki Wielkiej znajdują się przedmioty charakterystyczne jeszcze dla kultury Noa i przeznaczone tu do przetopienia. Na okres HA dato-

1

2

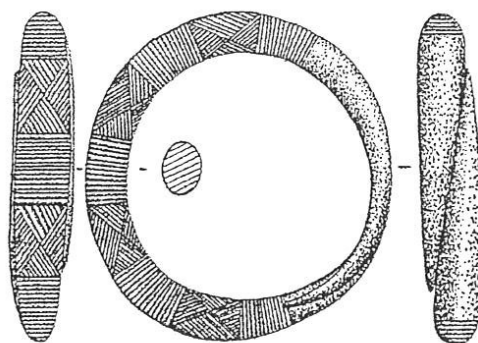
3

4

5

6

7

0 5cm

Tabl. I. Inwentarz skarbu brązowego z Mezyricza k. Lwowa (Ukraina)
 Taf. I. Inventar des bronzenen Depotfundes aus Mezyricz in der Nähe von Lemberg (Ukraine)
 Табл. I. Инвентарь бронзового клада из Междуречья около Львова (Украина)

wany jest skarb z Halicza. Do kultury Gava należy grodzisko z Szelestowa. Na ten sam okres jest datowany i podobnie klasyfikowany skarb z Olesznika. Reasumując, skarb z Mezyricza może być odniesiony do początkowej fazy kultury holihradzkiej i datowany na XII w. p.n.e. (=HaA1).

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Balaguri E. D.

1972 *Šelestiv's'ke gorodišče — pam'jatka naselennja ranniozali-*

znoji dobi Zakarpattja [w:] Doslidžennja starodavnoji istorii Zakarpattja, Užgorod.

Penjak S. I., Sabalin A. D.

1964 *Olešnikovskie klady bronzovych izdelij*, „Sov. Arch.”, N 2, s. 193—201.

Żurowski K.

1939 *Skarb brązowy z Gruszki, pow. tłumacki*, „Prz. Arch.”, t. VI, s. 204—221.

1949 *Zabytki brązowe z młodszej epoki brązu i wczesnego okresu żelaza z dorzecza górnego Dniestru*, „Prz. Arch.”, t. VIII:2, s. 155—247.

Witalij Konopla, Jurij Malejew

Bronzenes Depotfund aus Mezyricz in der Nähe von Lemberg

Zusammenfassung

Gegenstand des Beitrags ist ein während der Bauarbeiten an der Gasleitung gefundenes bronzenes Depotfund. Sein Fundort ist Überschwemmungsterrasse des Flußes Stryj, 700 m westlich von Mezyricz entfernt. Das Depotfund besteht aus 8 Gegenständen — 4 Äxten und 4 Armbänder, 7 darunter sind in die Hände von Archäologen gelangt (3 Äxte und 4 Armbänder — Taf. I). Die Äxte vertreten einen Typ — mit Ohr und Tülle. Alle Exemplare sind in oberen Partien mit Rippenornament

verzieren. Zwei davon besitzen sichtbare einzelne Löcher, die zu der Mitte der Tülle gerichtet sind. Armabänder sind dagegen unverziert, offen, aus viereckigem bzw. rundem Stäbchen gemacht. 1 Exemplar ist mit Strichgruppen verzieren, besitzt zumal schmaler werdende übereinandergreifende Enden. Auf Grund der Analogie ist das Depotfund auf die HaA1 (das 12. Jh. v.u.Z.) zu datieren und mit der Frühphase der Holihrady-Kultur zu verbinden.

Виталий Конопля, Юрий Малеев

Бронзовый клад из Междуречья около Львова

Резюме

Статья посвящена кладу бронзовых предметов, обнаруженному в ходе земляных работ, связанных со строительством газопровода. Местонахождение клада — надпойменная терраса р. Стрий, в 700 м на запад от застроек Междуречья. В состав клада входили 8 предметов — 4 топорика и 4 браслета, из которых к археологам попало 7 (3 топорика и 4 браслета — табл. I). Топорики представляют один тип — втулочные с ушками. Все они украшены в верхней части ребристым орнаментом. Два из

них имеют видимые одиночные отверстия, идущие к середине втулки. Браслеты представлены неорнаментированными экземплярами с несомкнутыми концами, изготовленными из прямоугольной или круглой в сечении пластины, а также образцом, орнаментированным группами насечек, имеющим заходящие один за другой суженные концы. На основании аналогий клад можно датировать HaA₁ (XII век до н.э.) и связывать с ранней фазой голиградской культуры.